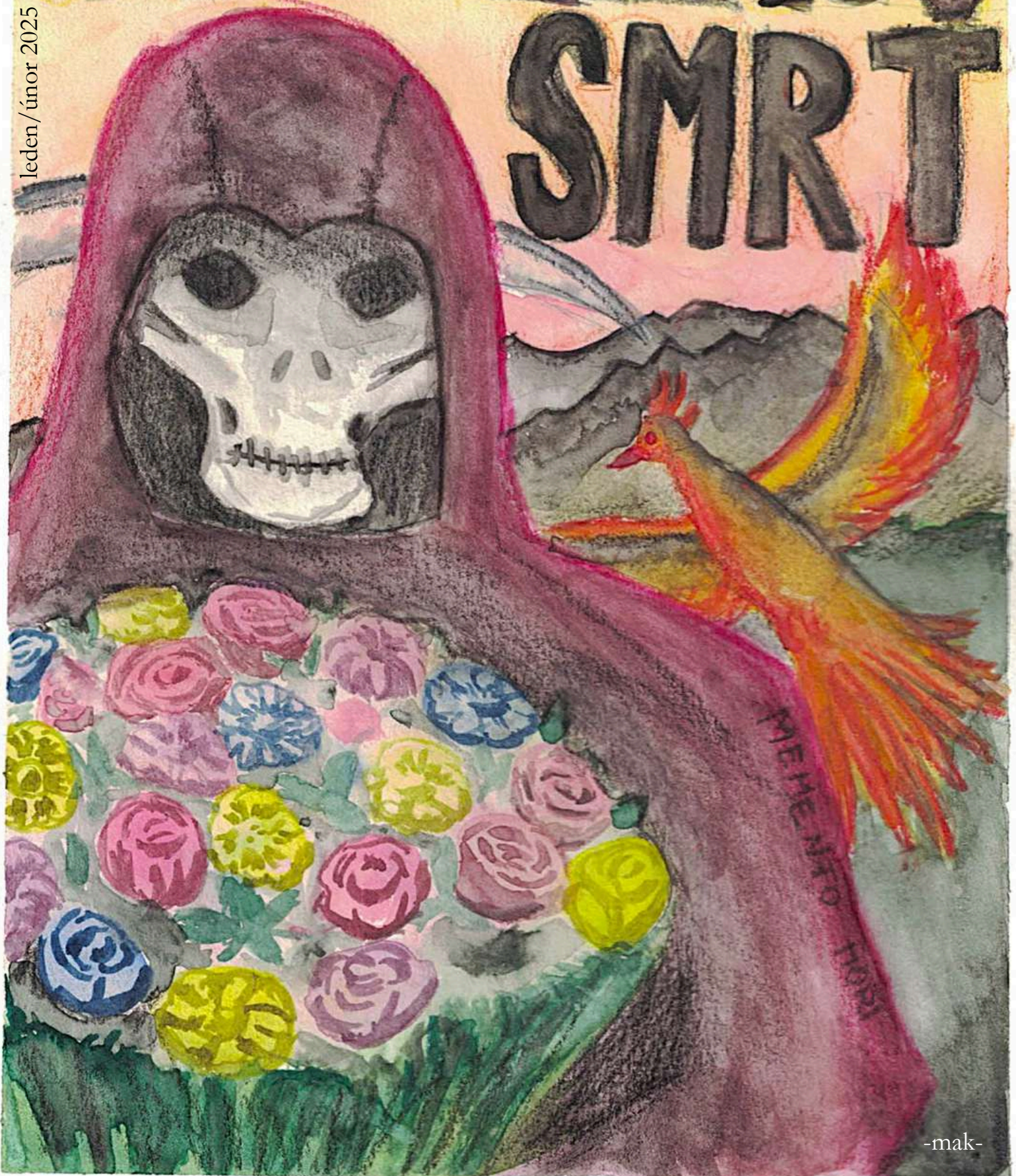

GAUDEAMUS SMRT

Drazí čtenáři,

rádi vám opět přinášíme nové číslo Gaudeamu. Pro leden i únor, jež obyčejně známe jako měsíce velmi temné a ponuré, jsme zvolili téma, které náladě této doby v něčem odpovídá. Souvislost s atmosférickými podmínkami ale není jediný důvod, proč hovoříme právě o smrti. Smrt je pořád v naší společnosti v mnohých ohledech tabu. Bojíme se o ní mluvit, samotná představa smrti na nás působí dost neblaze, a často tak spousta slov uvízne v nejistotě. Rádi bychom proto tímto číslem zkusili téma smrti i prožitků s ní spojených vyzdvihnout a podívat se na ni z různých úhlů pohledu. Zároveň ale nezapomínáme na to, že smrt je pro každého z nás i hluboce osobní – každý ji vnímá jinak, v každém vyvolává jiné vzpomínky, dost často spojené s tíživými pocity.

Toto číslo je tak spojením dvojího – zároveň se tu setkáte s našimi vlastními vhledy do problematiky smrti, zároveň bychom vás prostřednictvím rozhovoru v závěru rádi pozvali na akci, která smrt chápe i z hlediska společenského, a to Smrtfest konaný již šestým rokem v boskovickém kulturním a komunitním centru Prostor.

Obsah

Pamatuj na smrt	3
Poezie – Naposledy	6
Poezie – Vlak	6
Iluze – kapitola třetí	7
Napříč repetícemi	11
Pozvání do Prostoru	12
Podivuhodné výlety historií	14

ilustrace: -yp-

Na tomto čísle se podíleli:

Antonie Geršlová, Martin Kassai, Michal Kassai, Jan Křivánek, Yaroslava Plekhanova a Emílie Slavičková.

Za studentský tvůrčí spolek Čas: Marie Davidová a Michal Veselý.

-md-

Pamatuj na smrt

Seděl jsem na autobusové zastávce a slunce se dralo na oblohu. Když jsem přicházel, odbíjení zvonu svolávalo kranní mši a teď jsem pozoroval hloučky lidí, jak šouravým krokem vcházejí do tmavého prostoru kostela. Brzy ruch utichl, já jsem zůstal sám a hleděl na černou díru, která všechny ty lidi pozřela. Kostel ode mě rozdělovalo prostranství parčíku se dvěma vzrostlými lípami. Listy lip zaševalily a náměstíčko roztančil jemný vánek, který mě svou chladnou rukou pohladil po tváři. Pozoroval jsem zářivé květy bledulí rostoucích v rohu parčíku, které už brzy mělo vystřídat něco jiného, když vtom jsem uslyšel vrčení motoru a spatřil autobus, jak se řítí ze zatáčky na dolním konci náměstíčka.

Vstal jsem, oprášil si kalhoty a přistoupil ke kraji silnice. Autobus se zapištěním zastavil, píсты hydrauliky si povzdechly a dveře autobusu se otevřely. Já jsem se naposledy nadechl svěžího vzduchu a vstoupil dovnitř.

„Tak kam to bude, mladej?“ ozval se řidič a já se mu podíval do tváře.

„Snad už mě znáte, pane Novotný. Jezdím svými skoro každý den.“ Vložil jsem mu do ruky přesně napočítané mince a počkal na lístek.

Pan Novotný natukal něco do displeje a sám pro sebe se usmál. „No jo, no. Máš pravdu, mladej. Už od zimy, co napadla ta hromada sněhu, tě vídám každé den.“

Sedl jsem si napravo koknu po směru jízdy a opřel hlavu o studené sklo. Vibrovalo v rytmu motoru a pomalu začínalo odplouvat od místa na zastávce, kde jsem před chvílí seděl. Domy jsme nechali za sebou a krajina začala ubíhat mnohem rychleji. Rozjeli jsme se do kopce po cestě, kterou lemovaly vysoké stromy, jejichž listy se otvíraly slunečnímu světlu. Terén pod nimi se svažoval až přešel v nesčetná pole, která se ztrácela v ranním oparu. Autobus vjel do lesa, kde pod komíhajícími se větvemi tiše zurčela studánka, a já v jejich stínu spatřil mrtvou srnku. Neměl by jí někdo pomoci? Ptal jsem se sám sebe a přitom věděl, že jí nikdo nepomůže.

Na další zastávce přistoupilo několik lidí, takže byl autobus najednou o dost plnější. Na čtyřce naproti přes uličku seděla postarší dáma, o dvě sedadla přede mnou jsem si všiml nějakého řemeslníka, jehož oblečení bylo celé ušmudlané, a na pětce dozadu se posadil rocker v kožené bundě. Lidí, kteří vyrazili někam do přírody, a těch, co museli i navzdory volnu do práce, jsem si z nějakého důvodu nevšímal. V tichosti jsme přešli značku obce a čekali na cestu, která měla pokračovat několik kilometrů bez zastavení.

Po pár minutách se ale ozvalo zaskřípění brzd a otevření dveří. Byli jsme na kraji lesa u značky zastávky, kde jsme nikdy nestavěli. Podíval jsem se na obrazovku visící v uličce, jak hlásí: „Zastávka: Na Samotě! Zastávka je na znamení!“

Zvedl jsem hlavu, abych spatřil muže, který vstoupil do autobusu. Měl černý oblek a černou košili. Na krku mu zářil červený motýlek. Jeho kaštanové vlasy byly rozčuchané a vězelo v nich stébko trávy. Koupil si lístek do cílové stanice a vtlačil panu Novotnému do dlaní bankovku se

slovy: „Drobné si nechte.“ Soudě podle výrazu pana Novotného to bylo o dost víc, než by mělo. Než ale stihl protestovat, muž vykročil uličkou pryč a jízdenku nechal za sebou. Dveře autobusu se zavřely a kola se opět dala do pohybu. Muž se na vše kolem sebe díval s podivně klidným, až zasněným pohledem. Jednou rukou ukázal na sedadlo naproti postarší dámě. V druhé ruce svíral kytici květů. „Smím si přisednout?“

Dáma na něj zaraženě pohlédla: „Sa-sa-samozřejmě. Posad'te se.“

Muž usedl a usmál se na ni: „Víte, vždycky mi připadalo, že odtud se krajina pozoruje lépe. Nikdy jsem si to ale neuvědomoval,“ a jako by chtěl dát svým slovům za pravdu, upřel svůj zrak skrze okno do dále.

Dáma ho chvíli pozorovala a snažila se přijít na to, co je ten muž zač. Ostatně stejně jako já. „Kampak máte namířeno? Na svatbu?“ zeptala se a přitom loupla očima po kytici, kterou držel v ruce.

Muž se na svazek květů překvapeně podíval, jako by snad zapomněl, že ho má. „Ne, kdepak. Vlastně jdu z pohřbu.“

„Z pohřbu?!“ vykřikla užasle dáma. Kdo z cestujících si muže dosud nevšímal, právě začal.

„Tak proč jste tak veselý? Navíc farář sotva skončil ranní mši a vy jdete z pohřbu?“

„Ten pohřeb byl už včera. V Malé Žďárově,“ odpověděl muž. „A já jsem tam na něco přišel, a tak se nechci mračit, když nemusím.“

„Musel vám přece zemřít někdo blízký. Copak to není důvod chvíli smutnit?“

Muž zavřel hlavou. Přitom se mu zachvělo stéblo trávy ve vlasech. „Na světě každou chvíli někdo umírá. A někteří mnohem horší smrtí než můj otec.“

Dáma uctivě přikývla, ale neváhala se zeptat na věc, se kterou si lámala hlavu: „Jak jste se tedy dostal zotcova pohřbu na Samotu? Vždyť Malá Žďárovna je od tama několik kilometrů daleko.“

Muž pokrčil rameny, jako by chtěl říct, že takové věci se stávají. „Po tom pohřbu jsem se chtěl projít. Před tím jsem totiž moc nechodil, jelikož mě svět polapil do své spirály. Ale potom pohřbu mi nepřišlo nic důležitějšího než jít. Prostě jít. A jak jsem bloudil lesem, v jednom dolíčku jsem nasbíral tyhle květiny. Pak se setmělo a já jsem šel dál. Když jsem spatřil ty hvězdy, nechtěl jsem nic jiného, než je pozorovat. Lehl jsem si na louku a díval se na noční oblohu. Potom jsem asi usnul a ráno jsem našel tu zastávku.“

„To vám musela být zima, když jste ležel na té louce,“ poznamenala dáma.

„Taky že byla, ale v tu chvíli jsem si to užíval jako nic jiného.“

Dáma pokývala hlavou a upřela zrak ven na scenérie. Muž ji následoval. Pár minut jsem střídal pohled na jeho poklidnou tvář s výhledy na krajinu a s jeho nevinným úsměvem. „A na co jste teda přišel?“ přerušil jsem pravidelné vrčení autobusu. „Na tom pohřbu.“

Když na mě muž pohlédl, zajiskřily mu oči: „Že smrt na nás čeká na každém rohu.“ A ta věta v každém z nás něco probudila.

„To máte recht,“ ozvala se postarší dáma. „Věděli jsme, že můj manžel má problémy se srdcem, ale když dostal infarkt, nebyl doma nikdo, kdo by mu pomohl.“

Potom promluvil řemeslník na předním sedadle. Ani se neotočil, jako by ta slova říkal do větru: „Můj kámoš má teď rakovinu. Vůbec nevím, jak to s ním dopadne.“

„Moje kamarádka zase zemřela v horách.“ Otočil jsem se na ženu, která seděla o pár sedadel za mnou. „Zastihl ji uragán a spadla ze skály.“

Na zadním sedadle se zaleskla kožená bunda. „A nám se v kapele vysekal bubeník na motorce. Právě jedu hrát na koncert, abych ho nějak podpořil, a doufám, že z něj nebude jen další oběť na orgány. Hrozně se toho bojím.“

Zhlédl jsem všechny ty pochmurné tváře a skončil na té mužově, která se jediná usmívala. „Moje babička má teď taky problémy,“ přiznal jsem. „Začínám u ní každý den, protože nevím, jak dlouho tu s námi ještě bude. Pořád ale nevím, kde berete to svoje okouzlení ze všeho kolem.“

Dáma naproti muži mi přitakala: „Přesně. Všechna tady ta smrt, co na nás čeká, mi připadne spíš smutná.“

Muž nepatrně zavrtěl hlavou: „Když si uvědomíte, že na dalším přechodu vás může srazit auto, okamžiky, které prožíváte, vám připadají najednou tisíckrát krásnější. Už vás nezajímají velké cíle. Jenom si chcete užít cestu, která knim vede, protože víte, že by mohla skončit dřív, než byste chtěli.“ Pronesl to s takovou jemností, že v mnoha z nás ta slova zakořenila. Ani jednou nezaváhal. Říkal něco, nad čím sice dlouho přemýšlel, ale nyní pro něj nebyla žádná věc jasnější. Celý autobus se ponořil do dumavého ticha, které trvalo až do dalšího zastavení v Malé Žďárovně. Tam muž vystoupil.

Než vylezl z autobusu přičichl ke své kytici a prohlásil, že nikdy nevoněla líp. Dal ji slečně, jejíž přítelkyně tragicky zahynula v horách, a potom vyrazil ke kostelu. Sledoval jsem, jak se svým poklidným krokem zastavuje kolemjdoucího, ukazuje na starý, ale luxusní model Mercedesu, potom na krosnu na jeho zádech a předává mu přitom klíčky. Mladík je s tupým výrazem přijal a nedůvěřivě pohlédl muži do tváře. Autobus se náhle rozjel a já už jenom viděl, jak si muž na svůj oblek navléká krosnu, obdarovává neznámého mladíka polibkem a odchází bůhví kam.

Cesta pokračovala dál a já si najednou uvědomil, že svět vypadá jinak. Že vypadá vzácněji. Paprsky slunce, vítr ve vlasech a úsměv člověka byly náhle věci, které jsem nechtěl ztratit, ale také věci, které jsem si chtěl pokaždé, když jsem mohl, užívat plnými doušky.

Měl jsem silný pocit, že přicházím k podobnému prozření, jako muž, když vtom se bez varování celý svět nahnul, nějaká síla mě začala strhávat z místa, uslyšel jsem výkřik ženy a ušima se mi do hlavy nahrnulo odporné skřípění.

Ale stejně náhle, jak to přišlo, to také odešlo. Autobus stál na místě, cestující po sobě házeli zmatenými pohledy a z kabiny řidiče se ozval vytočený hlas pana Novotného: „Sundej si tu kapuci, blbečku!“

-mik-

ilustrace: -mak-

Naposledy

Poslední pozdrav,
ruka rukou třese,
každá z nich v sobě
tíhu smutku nese.

Poslední slza
stéká na zem,
v srdci Tvém je
prázdnost rázem.

Poslední objetí
hřeje i mrazí,
bezpochyb Tě
na kolena srazí.

Naposled pozdravíš,
naposled obejměš,
naposled zapláčeš
a pak navždy odejdeš.

-ag-

ilustrace: -yp-

Vlak

Ve vlaku života cestujeme stále,
okna jsou zavřená, nevidíme dále.
Nevíme, odkud kam naše cesta vede,
to ví jen každý sám, pohlédni na sebe.

Spoustu lidí za náš život potkáváme,
lepší, horší, někdy i se pohádáme.
Každý z nich ale musí někde vystoupit,
na nádraží, zastávce musí vystoupit,

Jednou taky z tohoto vlaku vyjdeme ven,
o nesčetné míle dál jsem byl přivezen.
Co se děje pak, čeká se na další vlak,
nebo na boží soud, co se bude dít pak?

Život i smrt jsou součástí neoddělné.
Počítej s tím, neboj, není to tak černé,
tak, jak se zdá být, protože jedeš stále
ve vlaku na nekončící cestě dále.

-jk-

Iluze – kapitola třetí

Nulté laboratoře vypadaly podobně jako ostatní budovy, až na to, že měly minimálně pět pater a v oknech čiré sklo. Fungovaly ale jako zrcadlo, odrážely každíčký detail svého okolí. Když jsem u fontány míjela pár jednopatrových domků, neměla jsem nejmenší tušení, co za monstrum mě tu čeká. Očekávala jsem stejný typ architektury jako v celém sektoru. Oproti každé jiné stavbě, byla tato budova masivní. Nehodila se sem.

Došla jsem k hlavnímu vchodu a uviděla přístroj snímající visačky profesorů. Tak tudy to asi nepůjde. Porozhlédla jsem se okolo. Stavba byla víceméně krychlová, takže jsem se rozhodla vydat za roh na pravé straně. Po chvíli obcházení jsem spatřila zadní východ. Od něho vedla cesta kamsi do zalesněné části, za budovu. Jak bych se mohla dostat dovnitř? I tyto dveře byly zabezpečené, ale už ne snímačem, nýbrž koulí, která nahradila kliku.

Ticho přerušilo vrzání. Někdo právě vycházel ven. Rychle jsem se schovala za roh a vyčkávala. Byla to nějaká žena, která se rozhodla udělat si pauzu na cigaretu. Usoudila jsem, že je ten správný čas, a co nejtišší chůzí se vydala k zavírajícím se dveřím. A stihla jsem to včas.

Přede mnou se nacházela úzká chodbička, která vedla k dalším dveřím až na úplném konci. Na pravé straně stál věšák s plášti, které pokrývalo pár skvrn. Nejspíš je tu někdo odložil k vyprání. Moje červené tričko se ani zdaleka nepodobalo jejich úboru, proto se jeden z odložených pláštů stal mým převlekem.

Ke dveřím to trvalo jen pár minut, po jejich otevření už na mě čekal výtah. Vstoupila jsem do něj. Bylo tu celkem šest tlačítek s čísly, která odkazovala na daná patra. Můj mozek mi napovídal, abych se držela při zemi, a tak výtah směřoval do třetího patra. Vlasý mi volně padaly na ramena, což vytvořilo dojem dívky, která je natolik zaneprázdňena svou prací, že úprava vlasů je to poslední, na co právě teď myslí. Pousmála jsem se nad tímto prvkem svého převleku.

Výtah pípnutím oznámil, že dorazil do cíle, a mně nezbývalo nic jiného než se tady pořádně porozhlédnout. Moc lidí se tu nezdržovalo, ale raději jsem hlavu skláněla k zemi. Na zdi kousek ode mě viselo pár cedulí s bližšími informacemi. V tomto patře dělali převážně administrativní práce, stejně tak i v prvním a druhém. Lišily se důležitostí. Některé dopisy se posílaly na úřady, jiné podnikatelům nebo dalším nechutně bohatým lidem. Snažili se získat finance na tento výzkum, a nejspíš úspěšně.

Mnohem zajímavější místnosti se však nacházely ve čtvrtém a pátém patře. Obě další podlaží totiž zabíraly laboratoře. Pak mě zarazil název šestého patra. Obsahoval jediné písmeno. Velké tučné X. Chtěla jsem dnes obhlédnout jen spodní patra, ale nutkání navštívit nejvyšší podlaží se nedalo odolat.

Každý tu pracoval na svém, nikdo mě nepodezíral, a tak jsem se opět potichu vkradla do prázdného výtahu. Všeobecnou pracovní vytíženost dokazoval fakt, že hodiny ukazovaly něco

po druhé. Mírně třesoucím prstem jsem zmáčkla tlačítko šest. Dveře se zavřely, ale obrazovka mi ukázala rudý nápis ERROR. Zkusila jsem to podruhé, ale nic se nezměnilo. V očích se mi stále odrážela rudá barva. Že bych potřebovala nějaké přístupové heslo? Klávesnice s písmeny byla hned vedle čísel. Předtím jsem usoudila, že je tu jen pro případ nouze, ale k tajnému heslu by sloužit také mohla. Když už tedy nevyšlo X, zaměřila jsem svoje další pátrání na laboratoře. První kroky ve čtvrtém patře se vydařily bez problému. Pak na mě ale někdo promluvil. „Hej, ty!“ mužským hlasem pronesla osoba stojící za mými zády, „kam si myslíš, že jdeš?“

Strnula jsem, nemohlo to skončit teď, když jsem byla tak blízko. Na tom hlase se mi něco nezdálo. Naprázdno jsem polkla. Pak se rozesmál a mně bylo jasné, kdo to je. „Jsi to ty, že?“ pohlédla jsem mu do obličeje. „Měla ses vidět. Bylas naprosto vyděšená!“ odpověděl pobaveně.

„Co tu vlastně děláš? Neměla by ses schovávat ve svém pokoji?“ „Proč bych měla? A co tu dělám, tě nemusí zajímat!“ Můj hlas zněl odměřeně. „Lilly, Lilly, Lilly. Jasně, že mě to zajímá, protože v této budově nemáš co pohledávat. Za to já mám privilegia, která tě můžou poslat rovnou domů. A Bert nebude zrovna moc nadšený.“

Proč musí mít v našich rozhovorech vždycky navrch? Jenom zmínka o Bertovi mě natolik vyděsila, že jsem s tímhle nevychovcem musela spolupracovat. Na mé tváři se objevil ten nejširší úsměv. A zároveň ten nejfalešnější.

„Podívej, co takhle začít odznova. Jak se vlastně jmenuješ?“ Zase si mě prohlížel tím zkoumavým pohledem, pak se však rozmluvil. „Jsem Will.“ „Těší mě, Wille, já jsem Lilly.“ Můj pokus o ještě větší úsměv selhal, ale stále se jsem se usmívala doslova od ucha k uchu.

„Nechceš mě tu provést? Dřív nebo později by to stejně udělali moji rodiče. Co takhle jim usnadnit práci?“ Willovi evidentně docházelo, jak velká je to pitomost. Věděl, že rodiče ohledně své práce moc upovídaní nejsou. „No dobrá, pokud je to tvé přání. Ber to jako omluvu za moje chování,“ mrkl na mě. Upřímně, moc jsem nechápala, proč se z minuty na minutu změnil, ale pokud to znamená, že najdu odpovědi na pár svých otázek, nevadilo mi to. Toto patro se členilo na několik buněk, ve kterých se nacházely jednotlivé laboratoře. Srdce mi bušilo rychleji, protože už začalo přituhovat. Někde tady se museli nacházet mí rodiče. Nerada bych je potkala, vysvětlování by všechno jenom zhoršilo. Poutal nás k sobě velmi dobrý vztah, ale měla jsem své pochyby o tom, jak by se tvářili na tuhle situaci.

Buňky měly zdi vystavěné ze skla, všude svítily umělé zářivky. Až teď mi došlo, že okna, která byla součástí venkovní podoby budovy, se tu jednoduše nenacházela. Zdi, které už nenavazovaly na další laboratoře, zedníci vyrobili nejspíš z betonu. Zajímavá volba. Nejen, že okna odrážela okolní prostředí, ale dali si práci i s jejich zatemněním zevnitř. Taková snaha většinou skrývá velmi citlivé pokusy.

Co jen se tu děje? Po zádech mi přejel mráz, ale jelikož Willovy kroky byly mnohem delší než ty moje, soustředila jsem se radši na cestu, kterou mě vedl. Minuli jsme několik laboratoří.

„Myslela jsem, že mi to tu ukážeš všechno. Máš nějaké přesné místo, kam mě vedeš?“
„Normální laboratoře se nacházejí po celém světě. Přírodní sektor je ale něčím výjimečný. To, co se tu odehrává, není jen nějaký pokus. Z právního hlediska by takový pokus byl nelegální. Jenže příznivci tohoto zkoumání jsou natolik bohatí, že nechali toto místo zmizet. A tak to tu vlastně neexistuje.“

Při poslední větě se zastavil, ale zůstával ke mně otočený zády. Chvilí mi trvalo, než jsem zpracovala jeho slova. „Jak jako neexistuje? Vždyť moji rodiče znali cestu, přesně věděli, kde to je. A nikdy by nic nezákonného nedělali. Tím jsem si jistá,“ obořila jsem se na Willa. Jak může jen tak někoho obviňovat? Pomalým pohybem se otočil, zadíval se mi přímo do očí. Jeho pohled nevypadal tak drsně, kupodivu se v něm zračilo něco, co by se dalo popsat slovem něha. Už už otevíral pusku, ale pak ji zase zavřel.

Nechápala jsem ho. Možná, že v jeho pohledu něha opravdu byla, ale ve mně se právě rozdmýchávala zuřivost. Jenže než jsem stačila cokoli říct, ozval se další hlas. „Co to proboha vyvádíš? Jak jsi ji sem mohl přivést, Wille? Okamžitě se oba seberte a zmizte, než si vás někdo všimne!“ řekl drsným hlasem muž, kterému mohlo být okolo čtyřiceti. Měl vousy, krátké černé vlasy a přesně ten typ brýlí, které nosí většina vědců.

„Promiň, jen jsem si říkal, že kdyby to viděla, všechno by šlo rychleji.“ Odpověděl a teď se pro změnu díval na něho. „Neboj, Simone, už jdeme.“ Vydal se směrem, odkud jsme přišli, a mávl na mě, ať jdu za ním. Stála jsem tam celá zkoprnělá. Co se to tu proboha děje? Tolik vět, které v sobě skrývaly namísto jasných informací opět skrytý podtext.

Vykročila jsem k Willovi a upřeně zírala na muže jménem Simon. Chtěla jsem z něho něco vyčíst, ale když jsme ho míjeli, napřáhl ruku k Willovi. Ten se zastavil a opět se na něho podíval. „No tak, Wille,“ pronesl Simon káravým hlasem, „já vím, že tu kartu máš.“ Will cosi našťavaně zašeptal a podal Simonovi zlatou kartu. Pak se Will pohnul a já ho následovala.

Nevníkala jsem cestu zpět, jako omámená jsem sledovala Willovy kroky. Přehrávala jsem si v hlavě celou situaci. Z právního hlediska by byl tento pokus nelegální. Ale z právního hlediska to tu neexistuje. Ale moji rodiče to tady znají. Kdo je Simon? Co mi chtěl Will ukázat? Něco, co by všechno urychlilo, ale co tím myslel? Pak jsem si uvědomila, že mi zase neodpověděl. „Wille?“ Oslovila jsem ho a hlas se mi trochu třásl. „Co se to tu děje?“ Will se na mě podíval, ale nehodlal mi odpovídat. „No tak, stejně jsi mi něco chtěl ukázat, kdyby se tam neobjevil Simon,“ zkusila jsem to ještě jednou.

Dostali jsme se už z laboratoří ven, právě jsme šli po cestě mezi stromy zpět k mému domu. „Víš,“ začal mluvit, „ať už mi věříš, nebo ne, na většinu otázek ti nemůžu odpovědět. I když bych možná chtěl,“ dodal. „Ale vím, kdo může. Pokud chceš odpovědi, přijď po večeri k zadnímu vchodu do jídelny.“

„Po večeri? V kolik hodin?“ Nad tím se pousmál. „Lilly, Lilly, Lilly, copak ses zatím nic nenaučila? Je to tu zase. A já už si myslela, že Will, který si myslí, že mu celý svět leží u no-

hou, je nadobro pryč. „Naučila jsem se toho spoustu, třeba to, že i ty máš nad sebou někoho, kdo ti dává rozkazy.“ Ani já si nedokázala odpustit pár rýpavých slov. „No vidíš. I tento sektor má svého nadřízeného, toho raději nedráždí. Nicméně, místní jídelna nepodává jen oběd, ale i snídani a večeři. A na jídelníčku je napsáno, že večeře končí v sedm hodin.“ Tím se se mnou rozloučil a odešel zpátky směrem k Nultým laboratorím. Nejspíš, aby splnil svoji pracovní dobu. Já se vydala domů uspořádat si aspoň trochu myšlenky.

...

V jídelně se ještě svítilo a já měla obavy, jestli mi Will nelhal. Nevím, komu tady můžu věřit, protože když se Simonovi nelíbila představa, že nás ve čtvrtém patře někdo uvidí, je dost možné, že v jídelně může být stále někdo, před kým bych se raději měla schovat. Vlastně jsem neměla ani důvod Willovi a jeho kamarádovi věřit, ale měla jsem pocit, že s nimi jsem v bezpečí.

Zadní vchod se přede mnou objevil, když jsem obešla jídelnu podobně jako Nulté laboratoře. To, že celý Přírodní sektor postavila jedna osoba, bylo celkem zřejmé. Chvíli jsem postávala u dveří, když se otevřely a zpoza nich vyšla hnědovlasá žena se zástěrou ušpiněnou zjevně od dnešní večeře. Její přítomnost mě vylekala, až se mi rozbušilo srdce. Žena si mě změřila pohledem. Ten jsem moc dobře znala, nejen od Willa, ale i od Simona. Že by patřila k nim?

„Pojď dovnitř.“ Prikázala mi, ale já udělala krok vzad. Měl tu čekat Will, ne nějaká kuchařka. „Hned.“ Vzala mě za rameno a vtáhla dovnitř. Už jsem se chtěla bránit, když se přede mnou objevily známé obličeje. I jeden neznámý. „No podívejme, kohopak nám Pam ulovila,“ ušklíbl se na mě kluk, který vypadal o něco mladší než Will, jinak se mu dost podobal. „Pojď si sednout,“ vyzval mě Simon. „Omluv prosím Dereckovo chování.“

Kárávě se po Dereckovi podíval, já zamířila ke stolu, který stál přede mnou. Naproti dveřím, kterými mě sem Pam vtáhla, stály druhé dveře. Ty byly otevřené a jasně jsem viděla velkou kuchyni. Jídelna se podle mého názoru musela nacházet za dveřmi, které byly v kuchyni.

Ke stolu se posadili i všichni ostatní. Pohledem jsem přejížděla od Derecka k Willovi, protože jsem na nich začínala vidět víc a víc podobných maličkostí. Simon se ujal slova. „Já jsem Simon, pracuji zde jako vědec s technickým zaměřením. Tohle je má žena Pam,“ ukázal prstem na ženu, která se na mě trochu pousmála. Já jí to oplatila a opět se podívala na Simona. „Dělá tu kuchařku. Willa už znáš, ten pracuje ve třetím patře.“ Vybavily se mi cedule z Nultých laboratorí. „Takže administrativa?“ zeptala jsem se. „Moc dobře, Lilly,“ s úsměvem odpověděl Simon, „a pak je tu Dereck, Willův bratr, který je tu jako uklízeč.“ Takže ta podoba nebyla náhodná.

Ale jsem tu z jiného důvodu. Chci znát odpovědi. Už nechci čekat, nechci další mlhavé a vyhýbavé věty. Chci jasné informace. Na všechny jsem se upřeně podívala. „Kdo mi tedy odpoví na moje otázky?“ Pronesla jsem s naléhavostí. Celou místnost ovládlo tíživé ticho. Na mě se nikdo nedíval, oba bratři hleděli na stůl, jako by tam mohli najít odpověď. Pam a Simon

hleděli na sebe, odhadovala jsem, že mezi nimi probíhá rozhovor, který slyší pouze oni. Nakonec ticho prolomila Pam: „Chceš slyšet příběh, Lilly?“

Unikla vám některá z předešlých kapitol příběhu?

Žádný strach, máte je stále k dispozici. Tento odkaz vás k nim zavede.

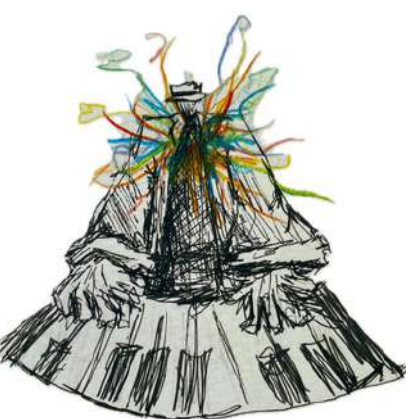
-ag-

Napříč repetícemi

Smrt se stala tématem nespočtu uměleckých děl napříč staletími, literaturu nevyjímaje. V následujícím článku naleznete doporučení na jedno literární dílo, které ale vyšlo v době docela nedávné. Jde konkrétně o román *Canto Ostinato* od autora mnohým v našem kraji jistě známého, tedy Pavla Kolmačky.

Hned od prvních stránek může čtenář vytušit, že podstatným motivem knihy se stane odcházení. Postavy se od počátku potýkají s jeho nejružnějšími podobami – ať už čteme od odchodu doslovném, nebo tom, jakým často eufemisticky hovoříme právě o smrti.

Děj otvírá pohled Alexeje, který se po náročné péči o svého duševně nemocného otce potýká i s jeho smrtí. Tato událost vyvolává nejen v něm, ale i v jeho sestře Kateřině nejružnější otázky i vzpomínky, jež se na sebe postupně vrství, opakovaně přicházejí a zase se ztrácí, spojují hlasy živých

se světem těch, se kterými se už nemohou potkat. Opakování samotné je jedním z motivů knihy, které čtenáře provázejí po celou dobu uvažování postav.

Opakování v koloběhu života a na něj odpovídající smrti nebo i opakování vzorců v hudbě. Jako by měly být nějak hlouběji propojeny. Skrze Alexejovy

vzpomínky můžeme proniknout do nejružnějších zákoutí hudebního světa, který nechává často ožít i pod svýma rukama. Nablízku je mu v těžkých dobách kromě harmonia, na něž hraje, také přítelkyně Ingrid. Poskytuje mu oporu i své vlastní zkušenosti se smrtí a prožitky, jež může vyvolat v duši.

S odcházením se ale nepotýkají jen pozůstalí těch, kteří zemřeli, nýbrž třeba i těch, kteří zmizeli. Možná utekli, možná se jen distancovali, jisté ale je, že vztah s nimi je narušen podobně vážně, jako by odešli i ze života. Po celý děj sledujeme příběh i Kateřinina muže Františka, který pátrá po jejich dceři Julii. Podaří se mu vyplést z repetice doufání a zklamání? A může se to podařit i nám?

ilustrace: -es- -md-

Pozvání do Prostoru

Rozhovor s Kristýnou Šamšulovou, spolupořadatelkou Smrtfestu

Drazí čtenáři, rádi bychom vás opět pozvali do Prostoru, tentokrát poněkud netradičně prostřednictvím rozhovoru. Vyzpovídali jsme Kristýnu Šamšulovou, která se podílí na organizaci festivalu Smrtfest, jehož návštěvu vám v letošním ročníku vřele doporučujeme. Můžete se dozvědět, co Smrtfest je, jak vzniknul, kdy letos proběhne i jaký očekávat program.

První otázka směřuje k samotnému názvu akce. S festivalem si většina lidí nejspíše spojí zábavu a koncerty, ale tento festival se zabývá smrtí. Proč bychom měli svou pozornost upoutat právě na ni?

Jsem přesvědčená o tom, že o smrti je dobré mluvit. Ten název působí možná trochu kontroverzně a někoho může šokovat, někomu může připadat trochu ostrý nebo tvrdý, ale to je možná i to, co jsme na začátku před sedmi lety, kdy jsme Smrtfest pořádali poprvé, chtěli. Aby ten název upoutal pozornost.

Náš festival tedy není tím, co pro většinu lidí v dnešní době znamená. Dáváme smrti pozornost, slovo a prostor.

Smrtfest je taky součástí činnosti spolku zesnu. Mohla bys nám o něm říci pár slov?

Spolek zesnu vzniknul později než Smrtfest. Smrtfest mu předcházel, ještě v úplně neorganizované podobě. Vznikl okolo přátel, co se setkávali v Kafe za rohem v židovské čtvrti. A jeho prvotním posláním bylo právě rozdmýčkovat hovory o smrti, které jsme vedli dlouho předtím s kamarády, ale po nějaké době jsme si říkali, že by bylo dobré přizvat k tomu i širší publikum, protože o informacích, které tam mezi námi kolovaly,

nám připadlo, že by mohly být zajímavé i pro ostatní lidi, kteří žijí v Boskovicích. A ukázalo se, že jsou pro ně aktuální. A teprve o několik let později jsme se rozhodli z nějaké pravidelnosti Smrtfestu vykročit tím, že jsme se rozhodli pořádat i více akcí během roku, a současně jsme chtěli svou činnost rozšířit i nad rámec pořádání akcí pro veřejnost. Třeba doprovázením pozůstalých nebo pořádáním obřadů posledních rozloučení. Chtěli jsme se této činnosti naučit od spolku Ke kořenům, který u nás v Čechách funguje už přes deset let, a abychom mohli takovou činnost provozovat a zároveň abychom působili na naše potenciální publikum konzistentně a důvěryhodně, rozhodli jsme se založit spolek, který zaštiťuje dnes jak tyto edukační části typu Smrtfest nebo různé přednášky, tak i tu aktivitu obřadnickou nebo péči o pozůstalé.

V souvislosti s edukační činností se dostáváme k letošnímu ročníku Smrtfestu. Program bude obsáhlý, my z něj ale můžeme do výběru zahrnout pouze některé části. Pokud bys tedy měla vypíchnout určité body, které by to byly a proč?

Určitě stojí za to zmínit, že do Boskovic přijede pan doktor Ondřej Sláma, který je pionýrem paliativní medicíny. Je to lékař Masarykova on-

kologického ústavu v Brně, kde se věnuje nevléčitelně nemocným pacientům a kvalitě času, který jim a jejich rodinám společně zbývá. Paliativní medicína dává prostor pro péči o rodinné vztahy a o poslední věci člověka v takových podmínkách, kdy ten člověk netrpí tak zásadním způsobem, protože medicína už mu v dnešní době dokáže velmi dobře odlevit.

Ondřej Sláma ale nebude mluvit o paliativní péči jako takové, ale zaměří se na etická dilemata s ní spojená. Rozvoj medicíny dostává lékaře do takové role, ve které se často musí rozhodnout, kdy život pacienta ještě ovlivňovat a kdy nemoci nechat přirozený průběh.

Ondřeje Slámu doplní také farář Jiří Bureš, který přispěje zkušenostmi z našeho okresu, v němž při své pastorační praxi také navštěvuje rodiny umírajících pacientů, a poté lékař Jan Machač, který zase má zkušenosti z blanenského hospice. Tato část se bude konat v sobotu odpoledne.

Sobotní dopoledne, před přednáškou o dilematech v paliativní péči budeme věnovat tématu potratu. Když se řekne potrat, hodně lidí možná i trochu strne, protože to slovo samo o sobě je něco, co je společností málo skloňováno.

A přitom je to věc, která se stává přibližně v jednom ze čtyř početí. O potratu zároveň dobře nekomunikují často ani samotní zdravotníci.

Lidé se s ním nedokáží pak úplně dobře vyrovnat, protože mají pocit, že se jim stalo něco, co je sice statisticky pravděpodobné, ale

té následné péče jak fyzické, tak psychické se jim už nedostává.

Rádi bychom upozornili na to, že potrat je ztráta jako každá jiná, a i o ni je potřeba nějakým způsobem pečovat.

O potratu budou hovořit fyzioterapeutka Pavla Filipová a porodní asistentka Romana Kramná. Půjde o panelovou diskuzi a bude dán prostor i příběhům žen, které si potratem prošly.

A co bys vzkázala čtenářům na závěr?

Nemusíte se bát přijít. Kdyby mě na takovou akci jako Smrtfest na gymnáziu někdo zval, možná bych si říkala proč, a myslím si, že bych se tomu divila.

Chtěla bych proto říci, že smrt je něco, co dříve nebo později každému vstoupí do života. A to nemusíme uvažovat ani nijak fatálně či depresivně – kromě toho, že sami jsme pochopitelně smrtelní, tak v okolí se pravděpodobně budeme střetávat s lidmi, kterých se smrt nějak bude týkat.

Často řešíme, jak s takovými lidmi mluvit. Jak se zachovat, když máme kolem sebe někoho, kdo zažil ztrátu, a to jakéhokoliv charakteru.

A může jít o ztrátu člověka nebo domácího mazlíčka a klidně i o ztrátu vztahu, zkrátka o všechny chvíle, kdy člověk prochází jakýmkoliv druhem pocitu truchlení.

Myslím si, že Smrtfest je užitečný mimo jiné v tom, že kultivuje v lidech schopnost tato témata otevírat a mluvit o nich. Je to něco, co se úplně běžně neučíme – ani ve školách a bohužel ani v rodinách.

Smrtfest tedy může být i takovým vstupem do různých užitečných diskuzí s lidmi, které kolem sebe máme.

*Kristýna Šamšulová,
spolupředatelka
Smrtfestu a členka
spolku zesnu*

foto: www.zesnu.cz

Blíže k letošnímu ročníku Smrtfestu

Nyní bychom vám rádi poskytli ještě stručný přehled toho, co vše vás vyjma již zmiňovaných částí může programu Smrtfestu potkat. Anotace k jednotlivým akcím naleznete ve facebookové události.

A jak to bude se vstupným?

Standardní vstupné na celý festival činí 500 Kč. Pokud si to můžete dovolit a chcete Smrtfest podpořit, je tu volba sponzorského vstupného, což je 700 Kč.

Je-li pro vás z jakéhokoliv důvodu plná cena moc nebo jste **studenty či pedagogy středních škol**, je možné využít **snížené vstupné – 300 Kč**.

Pátek 21. 2.

17:00 – Zahájení + Vernisáž výstavy *Draží budoucí požítali!*

17:45 – Vůně odcházení / aromaterapie pro paliativní péči / Anna Krutová

20:00 – Zvuk a vibrace / zvuková lázeň / emoce a cyklus života a smrti / Kateřina Grénarová

Sobota 22. 2.

9:30 – Potrat. Jak to přežít? / Romana Kramná / Pavla Filipová

12:30 – Památník pro zemřelé a nenarozené děti / Pavlína Šváchová

tYhle: Les Fantômes / pouliční pohybová klauniáda

12:30 – Urny / workshop

14:30 – Etická dilemata v paliativní péči / Ondřej Sláma

16:30 – Aktivní naděje - workshop Metody obnovující spojení / Martin Nawrath / Miloslava Hazuchová

19:00 – film *Rok vdovy* / režie Veronika Lišková, 2024

Vstup na pátek: 200 Kč

Vstup na sobotu: 300 Kč

Vstup na jednotlivé akce: 150 Kč

Vstup na film *Rok vdovy*: 100 Kč

-md-

Podivuhodné výlety historií

Téma tohoto čísla: Za kolik? A čeho?

Jsou podstatnou částí našeho života. Někteří z nás mají to štěstí, že se jimi nemusí moc zabírat, jiní pro ně udělají cokoli. Stojí na nich náš moderní svět. O čem hovořím? Samozřejmě, že o penězích!

Peníze jsou s námi od doby, co vznikla potřeba směny věcí. Nejdříve se používala přímá směna zboží – tu za krávu, tu za pazourek. Tento princip obchodu nikdy nevymizel a s požadavky na udržitelný rozvoj se pomalu vrací zpět do módy.

Poté ovšem přišlo první úskalí – jak přesně určit hodnotu zboží? Proto se začaly používat tzv. zbožíové peníze – mušle, kusy plátna či kamenné kruhy, které se v některých kmenech rovněž dodnes používají. Později se přešlo na drahé kovy – především na zlato a stříbro. Jednak z důvodu větší trvanlivosti, ale i z důvodu větší vzácnosti oproti mušlím či plátnu. Nepoužívaly se ovšem jen tyto kovy. Například na našem území se platilo mědí v podobě tzv. hřiven.

Z důvodu větší praktičnosti se ovšem později začnou používat mince. Nejdříve z drahých kovů v hodnotě dané mince (v minci bylo tolik drahého kovu, jaká byla její hodnota), později se začaly používat mince v podobě jakou známe dnes – například z mědiniklu nebo mosazi. První takové použití je zaznamenáno

v Chammurapiho zákoníku, ve kterém se už zmiňuje počítání stříbrných zrněk, nikoliv jejich vážení.

Už od 11. století se začaly v Číně používat bankovky, které umožňovaly výplatu peněz uložených v bance. V Evropě se poprvé objevily v 17. století. Lidé k nim zpočátku neměli mnoho důvěry – zejména kvůli možnosti bankrotu, při kterém bankovky ztrácely svoji hodnotu. Od druhé poloviny 20. století už bankovky přestávají být kryté drahými kovy a jejich platnost závisí na posouzení věřitelů.

Dnes se už převážně používají tzv. žirové/depozitní peníze, které existují v podobě číselných zápisů na účtech. Novinkou jsou dnes kryptoměny, platidla nezávislá na centrálních bankách.

Penězi se z hlediska historie zabývá numismatika (mince) a notafilie (bankovky). Věda, která se zabývá kryptoměnami, zatím neexistuje. Jak by se asi jmenovala?

-mv-

Také byste se rádi připojili k redakci studentského časopisu?

Jsme otevřeni všem novým tvářím! Máte-li zálibu v psaní, čtení, kreslení či grafice, neváhejte se nám ozvat a přidat se do redakce. Budeme moc rádi za každou novou duši, která by se ráda věnovala kreativní činnosti!

Máte-li i jakékoliv jiné návrhy či připomínky, nebo byste jen rádi byli v obraze, co se zrovna chystá, obraťte se na nás na našem instagramu: [gaudeamus_gymbos](#).

Dobrý den,
mám tady
duše, které
jsem za
celý rok
sesbírala.

TADY.

-jk-

-mak-